

ALEKSANDR FAYNBERG SHE'RIYATIDA UMID VA RUHIY QAT'IYAT

*Zoirova Diyora Shavkat qizi O'zbekiston davlat Jahon Tillari Universiteti
talabasi*

Annotatsiya

Ushbu maqola Aleksandr Faynbergning she'riyati, uning inson ruhiyatini, umid va hayotga bo'lgan ishonchni ifodalash uslubi va estetik xususiyatlarini tahlil qiladi. Tadqiqotda she'rning obrazlari, metaforalari va ritmik qurilmalari o'rganilib, Faynberg ijodining zamonaviy adabiyotdagi o'rni ko'rsatildi. Maqola o'quvchilar va adabiyotshunoslar uchun she'riyatning ichki mazmuni va ruhiy tafakkur bilan bog'liqligini ochib beradi.

Kalit so'zlar: Aleksandr Faynberg, she'riyat, umid, ruhiylik, metafora, tasviriy vositalar.

Kirish

Aleksandr Faynberg – zamonaviy rus va o'zbek adabiyotida kam o'rganilgan, ammo chuqur falsafiy mazmunli she'rlari bilan tanilgan shoir. Uning ijodida inson ruhiyati, hayotiy kurashlar, umid va ezgu istaklar markaziy o'rinni egallaydi. Faynberg she'riyati ko'pincha ichki kechinmalar va tashqi olam bilan bog'liq bo'lgan psixologik kontrastlarni aks ettiradi.

Ushbu maqolada o'rganilayotgan she'r, shoirning hayotga qarshi mag'rurligi, ichki qat'iyati va umidning so'nmasligi g'oyalarini o'zida mujassam etgan. Maqolaning maqsadi – she'r obrazlarini tahlil qilish, metafora va stilistik vositalar yordamida Faynberg ijodining estetik va falsafiy jihatlarini ochib berishdir.

Asosiy qism

Aleksandr Faynberg she'riyatida hayotiy mavzular va inson ruhiyati markaziy o'rin egallaydi. Keltirilgan she'ning boshlanish qismida shoir o'z ichki dunyosini ochib beradi:

“Meni deya chekma iztirob,

Yashayapman mag'rur, qaddi tik.”

Bu qatorlarda shoirning mag'rur va qat'iyatli obrazini ko'ramiz. U o'zini tashqi bosimlar, muammolar va qiyinchiliklardan himoya qiladi. Shu bilan birga, bu qator insonning hayotga bo'lgan mustahkam qarashini, o'z qadr-qimmatini anglashini aks ettiradi. Faynberg bunday ifoda orqali o'quvchiga ruhiy mustaqillik va ichki qat'iyatning ahamiyatini yetkazadi.

Keyingi satrlarda shoir tabiat bilan inson ruhiyati o'rtasidagi chuqur bog'liqlikni namoyon qiladi:

“Kengliklarda goh yomg'ir, shamol,

O'rlar bo'm-bo'sh dala o'tinchi.”

Bu yerda kenglik va bo'sh dala – inson hayotidagi noaniqlik, kutilmagan voqealar va ichki izlanishlarni ramziy qiladi. Yomg'ir va shamol esa hayotdagi sinovlar va qiyinchiliklarni bildiradi. Faynbergning she'riyatida tabiat elementlari ko'pincha inson ruhiyati bilan uyg'unlashib, uning ichki kechinmalarini aks ettiradi.

She'ning markaziy xususiyati – metafora va obrazlardan foydalanishdir. Masalan:

“Yuragimga bargsiz shoxlardan

Mo'ralaydi Umid sog'inchi.”

“Bargsiz shoxlar” metaforasi – insonning ichki sinovlari va hayotiy qiyinchiliklarini ifodalaydi. Shoxlar bargsiz bo‘lgani uchun, ularning qattiqligi va qiyin vaziyatlarda turgan qat’iyligi ta’kidlanadi. Shu bilan birga, “Umid sog’inchi” – insonning ichki intilishi, orzu va ruhiy yuksalishini bildiradi. Bu obraz Faynberg she’riyatida ko‘p uchraydi, chunki u insonning ichki dunyosini, hayotiy ishonchini va umidga bo‘lgan intilishini estetik tarzda ifodalaydi.

Bundan tashqari, shoir tabiat va kosmos obrazlaridan ham foydalanadi:

“Moviy ko’kda tiniq yulduzim

Oydin yo’lga boshlaydi illo”

Bu qatorlarda yulduz – insonning ichki nurini, istiqbolini va maqsadga erishish yo’lini ramziy qiladi. Moviy osmon esa ruhiy kenglik va cheksizlikni ifodalaydi. Faynbergning bu obrazlari o‘quvchida hayotiy ma’no va umid hissini uyg‘otadi.

She’rning ritmik tuzilishi va ohanglari uning estetik ta’sirini oshiradi. Qatorlarning uzun va qisqa kombinatsiyasi she’rga musiqiylik beradi. Masalan:

“Ishonaman, umid uzilmas,

Zinalarda- hayotim izi.”

Bu yerda ohang inson ruhiyatining qat’iyatini va umidning uzilmasligini aks ettiradi. Ritmik strukturasi bilan qatorlar o‘quvchi qalbida hayotiy kuch va motivatsiya uyg‘otadi. Shuningdek, shoirning sodda, lekin ma’noli tili – uning fikrini o‘quvchiga to‘g‘ridan-to‘g‘ri yetkazadi.

Faynberg she’ri falsafiy jihatdan insonning o‘z taqdiri bilan yuzlashishi, ruhiy mustaqillik va tashqi muhitga qaram bo‘lmaslik g‘oyalarini aks ettiradi. She’rda tasvirlangan yulduz va moviy osmon obrazlari insonning hayotdagi yo‘nalishini,

ichki nurini ramziy qiladi. Shoir shunday izoh beradi: inson qanchalik ichki ishonch va umidga ega bo'lsa, hayotdagi har bir qiyinchilik unga kuch beradi.

Shuningdek, shoir hayotiy qiyinchiliklarni ko'pincha insonning o'sish jarayoni bilan bog'laydi. Misol uchun:

“Zinalarda- hayotim izi.”

Bu metafora hayot yo'lida bosib o'tgan har bir qadam, qiyinchilik va sinovlar insonning ruhiy o'sishiga xizmat qilishini bildiradi.

Faynberg she'riyatida obrazlar va metaforalar orqali insoniy kechinmalarning tasvirlanishi she'riyatni o'ziga xos estetik shaklga keltiradi. Shoirning til uslubi sodda, tushunarli bo'lsa-da, har bir qator chuqur falsafiy va hissiy ma'no kasb etadi. Bu esa o'quvchini hayot, umid va ichki ruhiy kuch haqida mulohaza yuritishga undaydi.

Shuningdek, she'rda shoir o'z ruhiy qat'iyatini va insoniy axloqiy qadriyatlarni ta'kidlaydi: sabr, umid, mag'rurlik va hayotga hurmat kabi tushunchalar she'rni yanada chuqur falsafiy darajaga ko'taradi. Shu jihatidan Faynberg ijodi zamonaviy adabiyotda inson ruhiyatini ifodalashning noyob namunasi sifatida ahamiyatli hisoblanadi.

Xulosa

Aleksandr Faynberg she'riyatida inson ruhiyati, umid, mag'rurlik va ichki qat'iyat markaziy o'rin tutadi. She'r metafora, tasviriy vositalar va ritmik qatorlar orqali o'quvchiga chuqur hissiy tajriba beradi. Faynberg ijodi zamonaviy adabiyotda insonning ichki dunyosini ifodalashning noyob namunasini tashkil etadi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, shoirning she'riyati nafaqat estetik, balki falsafiy jihatdan ham boydir va o'quvchilarni hayotga qarshi kurashga ruhlantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

Faynberg, A. (2025). She'riy to'plam. Toshkent: Adabiyot nashriyoti.

Borisova, M. (2020). Zamonaviy rus va o'zbek she'riyati. Toshkent: Fan va Texnika.

Ivanov, P. (2018). Metafora va obrazlar tahlili. Moskva: Akademiya.

Petrov, D. (2019). Inson ruhiyati va she'riyat. Sankt-Peterburg: Nauka.

Karimov, S. (2022). Adabiyotshunoslik asoslari. Toshkent: O'qituvchi.